

Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți
Facultatea de Drept și științe sociale
Catedra Științe socioumane și asistență socială
Catedra Drept public

Curriculum
la disciplina universitară
Logica juridică
(*Pentru specialitatea Drept*)
(învățământ cu frecvență la zi și frecvență redusă)

Autor: Efim Mohorea dr. hab., prof. univ.

Discutat în ședința Catedrei
Științe socioumane și asistență socială
din 31. 03. 2015
Proces verbal № 6

Aprobat la ședința
Consiliului Facultății Drept și științe sociale
din 01. 04. 2015
Proces verbal № 7

Bălți, 2015

Informații de identificare a cursului

Facultatea: Drept și științe sociale,

Catedra: Științe socioumane și asistență socială, Drept public

Specialitatea: Drept

Domeniul de formare profesională la ciclul I

Denumire: Logica juridică

Statutul: disciplină obligatorie

I. Administrarea disciplinei

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor						Forma de evaluare	Limba de predare
			prelegeri		seminare		laboratoare	Lucrul individual		
			zi	f/r	zi	f/r				
U02.013	4	150	30	20	30	4		90	Ex. (scris)	română

Informații referitoare la cadrele didactice

Titularul cursului: Efim Mohorea, dr. hab., prof. univ.

E-mail: efimohorea@list.ru

II. Integrarea cursului *Logica juridică* în programul de studii

Logica juridică este o disciplină teoretică fundamentală ce inițiază studenții în domeniul gândirii abstracte și comunicării rezonabile prin studierea formelor logice (noțiunilor, judecăților, raționamentelor ș. a), principiilor, legilor, regulilor ce asigură gândirii corectitudine, fundamentare, iar conținutului discursului – credibilitate, capacitate de convingere. Ea este o disciplină didactică normativă, complementară altor discipline, cum sunt *hermeneutica juridică* (teoria interpretării textelor juridice), *psihologia juridică* ș.a. ce întregesc *sistemul raționalității juridice*. Logica juridică are un anumit statut în raport cu științele juridice. Ea servește drept bază rațională pentru disciplinele de specialitate (teoria generală a dreptului, ramurile dreptului etc.) și activitatea practică a viitorilor juriști. Există multiple rațiuni ce justifică aplicarea logicii în domeniul Dreptului:

- caracterul rațional al normelor juridice;
- caracterul logic al elaborării legii;
- orientarea activității legislative în conformitate cu un model rațional;
- caracterul logic al activității de aplicare a normelor juridice.

Autoritatea hotărârilor judecătorești este determinată, în mare măsură, de justetea raționării prin care ele sunt întemeiate, a argumentelor pe care se sprijină soluția dată. Logica contribuie la corecta aplicare a dreptului, la consolidarea securității juridice și întărirea legalității.

Logica juridică include totalitate mijloacelor raționale ce asigură validitatea raționamentelor, corectitudinea gândirii în materie de drept. Ea contribuie la realizarea unității raționale dintre dreptul obiectiv, dreptul subiectiv și viața socială.

Cursul universitar *Logica juridică* este destinat studenților de la specialitatea *Drept* a Facultății de Drept și Științe sociale.

III. Competențe prealabile

Însușirea cursului *Logica juridică* presupune că studenții au anumite cunoștințe și aptitudini:

- au însușit noțiunile fundamentale din filosofie (realitate obiectivă și subiectivă, spațiu, timp, cauzalitate, adevăr, valoare, libertate, dreptate ș.a.), Teoria generală a dreptului, istoria dreptului;
- posedă capacități elementare de gândire abstractă (exprimarea corectă a unei idei, definirea unei noțiuni, operarea cu clase de obiecte ce au conținut general ș.a.).

IV. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Însușind ideile fundamentale ale logicii generale și simbolice, viitorii juriști-practicieni și cercetători în domeniul Dreptului vor fi în stare:

- să interpreteze și să traducă în limbajul logic conținutul concret al operațiilor mintale speciale, aplicând termenii adecvați (noțiune, propoziție logică, raționament, definire, generalizare, clasificare, demonstrație, argumentare etc.);
- să aplice corect principiile logice, să depisteze erorile comise, cauzele lor și să le corecteze;
- în activitatea rațională să aplice corect raporturile dintre noțiunii (identitate, ordonare, contrarietate, contradicție ș.a.), dintre gen, specie, diferență specifică, să nu confunde, de pildă, raportul de intersecție cu cel de cosubordonare a speciilor genului proxim;
- în gândirea concretă să aplice corect regulile definirii, clasificării, generalizării și specificării, să nu confunde, de pildă, clasificarea cu diviziunea ș.a.;
- să aplice corect raporturile dintre propozițiile categorice după adevăr; cunoscând valoarea de adevăr a unor propoziții, să stabilească formal valoare de adevăr a celor corelative;
- să aplice în activitatea profesională operatorii propozițiilor modale, în special, cei deontici, să exprime anumite enunțuri prin propoziții logice modale;
- să identifice în textele științifice și documentele juridice propoziții logice compuse, să aplice corect conectorii logici, să nu confunde, de pildă, disjuncția inclusivă cu cea exclusivă, iar condiția necesară - cu cea suficientă etc.;
- să aplice corect în gândirea profesională regulile inferențelor deductive imediate, ale silogismului categoric, ale inferențelor cu propoziții compuse, să nu confunde inferențele nevalide cu cele valide;
- să aplice corect regulile demonstrației și argumentării, să evidențieze erorile în operațiile argumentative, să depisteze principalele tipuri ale sofismelor de relevanță, comise în discursurile științifice;

V. Finalitățile cursului

Scopul disciplinei *Logica juridică* este de a contribui la formarea specialiștilor în domeniul Dreptului.

La finalizarea studierii disciplinei studentul va fi capabil:

- să exprime anumite idei din domeniul Dreptului clar, coerent, consecvent;
- să definească termenii juridici în conformitate cu principiile și regulile logice;
- să clasifice corect anumiți termeni de specialitate (adevăr, justețe, dreptate, libertate, vinovăție, răspundere, infracțiune, pedeapsă etc.);
- să formuleze corect anumite concluzii în bază regulilor raționamentelor imediate, silogistice, cu propoziții compuse.
- să convingă că anumite idei (teze, presupoziii etc.) sunt adevărate, deoarece ele decurg cu necesitate din date factologice, norme ale dreptului și în conformitate cu principiile, legile și regulile logice.
- să completeze cunoștințele obținute în cadrul studierii disciplinelor de specialitate, contribuind la formarea unei concepții unitare despre cunoașterea și gândirea profesională;
- să îmbine gândirea formală în cadrul logicii cu gândirea informală în cadrul jurisprudenței, contribuind la formarea unității dintre conținutul și forma gândirii juridice;

- să contribuie la formarea „tabloului științific” despre lume (societate și natură) prin faptul că structurile formale ale gândirii juridice sunt identice în toate sistemele Dreptului;
- să contribuie la formarea culturii gândiri juridice, deoarece cultura gândirii logice este parte componentă a culturii juridice;
- să contribuie la îmbunătățirea pregătirii viitorilor juriști.

VI. Calendarul de desfășurare a cursului

nr /o	Tema prelegerii	Subcompetențe	nr. de ore	
			zi	f/r
1	Obiectul și importanța logicii juridice ▪ Scurt istoric al logicii; ▪ Propozițiile logice și valorile lor de adevăr; ▪ Formă logică, validitate și corectitudine logică; ▪ Problematica și definiția logicii; însemnătatea logicii. Specificul logicii juridice.	<i>Studentul va fi capabil:</i> - să definească logica ca știință ce studiază formele gândirii abstracte și principiile, legile, regulile ce asigură corectitudinea gândirii; - să formuleze noțiunea de propoziție logică, să determine valoare ei de adevăr; - să definească noțiunea de raționament și validitate; - să evidențieze specificul logicii juridice și însemnătatea ei pentru viitorii juriști.	4	2
2	Principiile logice ▪ Noțiune de principiu logic; ▪ Principiul identității; ▪ Principiul noncontradicției; ▪ Principiul terțului exclus; ▪ Principiul rațiunii suficiente	<i>Studentul va fi capabil:</i> - să definească noțiunea de principiu logic și să evidențieze notele esențiale ale gândirii corecte; - să însușească noțiunile de claritate, precizie, coerență, consecvență și necesitate de a fundamenta valoarea de adevăr a propozițiilor, a argumentării tezelor pe care le înaintează.	4	4
3	Noțiunea – formă logică fundamentală. Specificul termenilor juridici ▪ Caracterizarea generală a noțiunii. Specificul noțiunilor juridice; ▪ Conținutul și sfera noțiunii; ▪ Tipuri și subtipuri de noțiuni; ▪ Raporturi între noțiuni; ▪ Operații logice cu noțiuni.	<i>Studentul va fi capabil:</i> - să definească noțiunea ca formă logică prin notele ei esențiale și necesare; - să formuleze conținutul și sfera noțiunii, coraportul lor; - să stabilească tipurile de noțiuni și raporturile dintre noțiuni; - să definească operațiile de bază cu noțiunile – generalizarea, specificarea, definirea, diviziunea și clasificarea, aplicarea lor în jurisprudență.	6	4
4.	Propoziția logică (judicata) ▪ Caracterizarea generală. Structura propozițiilor logice simple. ▪ Propozițiile logice modale și raporturile dintre ele; ▪ Tipurile propozițiilor simple. Propozițiile categorice, raporturile dintre ele după adevăr; ▪ Întrebarea ca formă logică. Logica întrebărilor și răspunsurilor; ▪ Propozițiile logice compuse. Aplicarea lor în jurisprudență.	<i>Studentul va fi capabil:</i> - să definească propoziția logică; - să stabilească structura propozițiilor simple; - să analizeze propozițiile categorice și raporturile dintre ele după adevăr; - să definească propozițiile logice modale, să analizeze propozițiile deontice și raporturile dintre ele; - să definească întrebarea ca formă logică, să analizeze corectitudinea întrebărilor și răspunsurilor juridice; - să analizeze structura propozițiilor logice compuse, să definească operatorii interpropoziționali, să demonstreze aplicabilitatea lor în disciplinele de specialitate.	6	4

5	Inferența (raționamentul) ▪ Noțiunea de inferență. Tipurile de inferențe; ▪ Inferențe deductive imediate; ▪ Silogismul categoric. Figuri și moduri silogistice. Regulile generale și speciale ale silogismului. Modurile valide. ▪ Specificul silogismului judiciar; ▪ Forme compuse și prescurtate ale silogismului; ▪ Inferențe cu propoziții compuse; ▪ Principalele trăsături ale inducției. ▪ Tipuri și forme de inducție. ▪ Metode de cercetare inductivă.	<i>Studentul va fi capabil:</i> - să definească noțiunea de inferență, să stabilească structura ei și tipurile de inferențe; - să determine tipurile de inferențe imediate: conversiunea, obversiunea, contrapозиția ș.a.; - să definească noțiunea de silogism categoric, să determine figurile și modurile silogistice; - să aplice regulile generale și speciale ale silogismului pentru a determina modurile valide în gândire. - să determine inferențele cu propoziții compuse (ipotetice pure, ipotetico-categorice, disjunctivo-categorice, lematice), să le aplice în practică; - să determine principalele trăsături ale inducției. - să deosebească tipuri și forme de inducție. - să aplice metode de cercetare inductivă.	6	4
6	Fundamentele logice ale argumentării. ▪ Noțiunea „argumentare”. Structura procesului argumentativ; ▪ Formele demonstrației. Regulile demonstrației. Erori în demonstrație; ▪ Argumentarea – proces psihologic complex.	<i>Studentul va fi capabil:</i> - să definească noțiunea „argumentare”, tipurile și formele de argumentare; - să determine formele demonstrației, regulile demonstrației, erorile în demonstrație; - să determine specificul argumentării în jurisprudență, să analizeze structura procesului argumentativ.	4	2

VII. Activități de lucru individual

Pentru a se pregăti de seminare la temele cursului studenții au la dispoziție manualul de bază pe care îl pot împrumuta de la bibliotecă sau să-l utilizeze în varianta electronică. Studenții de asemenea se pot folosi de planurile seminarelor, în care vor găsi exerciții și probleme la temele cursului. Unele întrebări din temele cursului vor fi pregătite de studenți în mod de sine stătător. Aceste întrebări sunt indicate mai jos.

Tema	Activitatea	Nr. de ore	
		f.z	f.r.
Obiectul și importanța logicii juridice	A face cunoștință cu istoria apariției și dezvoltării istorice a logicii și cu discuția în privința specificului logicii juridice. Răspunsul la aceste întrebări studentul le va găsi în literatura recomandată.	2	2
Propoziția logică (judicata)	1. A face cunoștință cu problema întrebării ca formă logică și a logicii întrebărilor și răspunsurilor. A se consulta literatura recomandată.	2	2
	2. Studiind raporturile dintre propozițiile categorice după adevăr a face cunoștință cu două scheme speciale – „triunghiul logic” și „cubul logic”, prin care se vor obține cunoștințe despre raporturi speciale între propoziții ce conțin operatori	2	2

	logici exclusivi și termeni negativi.		
Inferența (raționamentul)	Întrebarea „forme compuse și prescurtate ale silogismului” va fi studiată de studenți în mod independent, folosind în acest scop manualul de bază sau literatura recomandată.	2	2

VIII. Evaluare

Evaluarea disciplinei se efectuează în baza lucrului individual, a evaluărilor curente și a testării la examenul final. Evaluarea finală se promovează sub forma unui test sau cu bilete (formula de evaluare 60 % sem. + 40% ex.).

1. CHESTIONARUL DE BAZĂ LA LOGICA JURIDICĂ, anul de studii 2014 - 20015

1. Propozițiile cognitive și valorile lor de adevăr.
2. Forma logică, validitatea și corectitudinea logică. Specificul logicii juridice. Însemnătatea logicii.
3. Principiul identității.
4. Principiul noncontradicției.
5. Principiul terțului exclus.
6. Principiul rațiunii suficiente.
7. Noțiunea - formă a gândirii. Specificul termenilor juridici.
8. Conținutul și sfera noțiunii. Legea variației inverse a conținutului și sferei noțiunii.
9. Tipuri și subtipuri de noțiuni.
10. Raporturile dintre noțiuni. Operații logice cu noțiunile. Generalizarea și determinarea noțiunilor.
11. Definirea noțiunilor. Regulile definirii. Rolul definiției în activitatea juridică.
12. Tipurile de definiții (reale, nominale, genetice, operaționale, ostensive etc.).
13. Clasificarea și diviziunea noțiunilor. Regulile clasificării și diviziunii. Rolul clasificării și diviziunii noțiunilor în activitatea juridică.
14. Caracterizarea generală și structura propozițiilor logice simple. Propozițiile categorice.
15. Raporturile dintre propozițiile categorice după adevăr.
16. Distribuirea termenilor în propozițiile categorice.
17. Propozițiile logice modale și raporturile dintre ele.
18. Propozițiile logice compuse. Negația. Conjuncția.
19. Propozițiile logice compuse. Disjuncția neexclusivă (inclusivă) și exclusivă.
20. Propoziția compusă. Implicația. Replicația. Echivalența.
21. Noțiunea „inferență”. Tipurile de inferențe.
22. Inferențe deductive imediate.
23. Silogismul categoric. Figuri și moduri ale silogismului categoric.
24. Specificul silogismului juridic.
25. Regulile (legile) termenilor și premiselor în silogismele categorice.
26. Legile speciale ale primei figuri silogistice, modurile valide (demonstrare).
27. Legile speciale ale figurii a II-a silogistice, modurile valide (demonstrare).
28. Legile speciale ale figurii a III-a silogistice, modurile valide (demonstrare).
29. Legile speciale ale figurii a IV-a silogistice, modurile valide (demonstrare).
30. Forme compuse și forme prescurtate ale silogismului.
31. Inferențe ipotetice (pure), ipotetico-categorice.
32. Inferențe disjunctivo-categorice, ipotetico-disjunctive (lematice).
33. Principalele trăsături ale inducției.
34. Tipuri și forme de inducție.

35. Metode de cercetare inductivă.
36. Inferențe prin analogie.
37. Noțiunea „argumentare”. Structura procesului argumentativ.
38. Specificul argumentării juridice.
39. Demonstrație și combatere. Regulile demonstrației. Erori în demonstrație.

2. Test de evaluare

1. Determinați care dintre următoarele propoziții au aceeași structură (schemă) logică:

1. Londra este capitala Marii Britanii.
2. Toți avocații sunt juriști.
3. Dacă triunghiul are toate laturile egale, atunci el are și toate unghiurile egale.
4. Unele ciuperci sunt otrăvitoare.
5. Printre învățători sunt și bărbați.
6. Dacă această figură este triunghi, atunci suma unghiurilor ei este egală cu 180° . Dar această figură nu este triunghi. Deci suma unghiurilor ei nu este egală cu 180° .
7. Franța este patria multor pictori renumiți.
8. Dacă omul cunoaște regulile gramaticii, înseamnă că el va scrie corect. Acest om nu a scris corect. Deci el nu cunoaște regulile gramaticii.
9. Toate ființele umane se nasc libere.
10. Nimeni nu trebuie să fie pedepsit în mod arbitrar.
11. Orice persoană are dreptul la opinie.
12. Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente inumane.
13. Căsătoria nu poate fi încheiată decât cu consimțământul liber și deplin al viitorilor soți.

În exercițiile 2-4 doar una dintre propozițiile de mai jos este adevărată (Alegeți răspunsul adevărat)

2. Valorile de adevăr reprezintă un atribut:

- a) exclusiv al raționamentelor (inferențelor);
- b) specific oricărui tip de propoziție;
- c) specific propozițiilor cognitive;
- d) specific noțiunilor;
- e) specific atât noțiunilor, cât și propozițiilor cognitive.

3. Logic-corect (valid) și logic-incorect (nevalid) sunt termenii care desemnează proprietăți aplicabile:

- a) enunțurilor (propozițiilor) din care se alcătuiesc raționamentele
- b) atât enunțurilor, cât și raționamentelor;
- c) raționamentelor și schemelor sau formelor de raționament;
- d) noțiunilor din care se alcătuiesc enunțurile (propozițiile);
- e) noțiunilor, enunțurilor și raționamentelor.

4. Principiul identității precizează că, în același timp și sub același raport orice formă logică este:

- a) egală cu altă formă logică;
- b) congruentă cu altă formă logică;
- c) asemănătoare cu altă formă logică;
- d) identică cu ea însăși;
- e) echivalentă cu altă formă logică.

5. Una dintre formulările următoare este inacceptabilă. Principiul noncontradicției precizează că, în același timp și sub același raport:

- a) este imposibil ca un lucru să fie și să nu fie, sau ca un lucru să aibă și să nu aibă o proprietate;
- b) este imposibil ca două judecăți contradictorii să fie împreună adevărate;

- c) există două propoziții adevărate care se contrazic;
- d) este imposibil ca o propoziție să aibă și să nu aibă aceeași valoare logică;
- e) este imposibil ca o propoziție să fie adevărată și să nu fie adevărată.

6. Una dintre afirmațiile următoare este inacceptabilă. Principiul terțului exclus precizează că, în același timp și sub același raport:

- a) un lucru există sau nu există, a treia posibilitate este exclusă;
- b) un lucru sau are o proprietate, sau n-o are, a treia posibilitate este exclusă;
- c) o propoziție are sau nu are o valoare logică, a treia posibilitate este exclusă;
- d) orice propoziție este sau adevărată, sau falsă, a treia posibilitate este exclusă;
- e) o propoziție este adevărată sau nu, contradicția este exclusă.

7. Una dintre afirmațiile următoare este inacceptabilă. Principiul rațiunii suficiente precizează:

- a) orice lucru, fenomen etc. există în virtutea unui temei;
- b) pentru orice propoziție adevărată există cel puțin o propoziție adevărată din care se deduce și al cărei adevăr este stabilit independent de prima propoziție;
- c) orice propoziție trebuie admisă ca adevărată numai în virtutea unei rațiuni suficiente;
- d) orice propoziție trebuie admisă ca adevărată în virtutea valorii ei de adevăr;
- e) orice propoziție adevărată are o rațiune suficientă, adică un temei în virtutea căruia o acceptăm ca adevărată la un moment dat.

8. În fragmentele următoare se încalcă principiile logice. Despre ce principii logice este vorba și unde apar abaterile?

- a) Ai ceea ce n-ai pierdut. Nu ai pierdut coarne. Deci ai coarne. (Eubulide, Cornoratul).
- b) „Batem o depeșă la București... Trebuie să ai curaj; ca mine! Trebuie s-o iscălești; o dăm anonimă”; „...ori să se revizuiască, primesc, dar să nu se schimbe nimic, ori să nu se revizuiască, primesc, dar atunci să se schimbe pe ici colo, și anume, în părțile esențiale”; „...vreau ceea ce merit în orașul ăsta de gogomani, unde sunt cel d-întâi... între fruntașii politici...”; „La revizie ce am făcut azi la tăietoare, am dovedit că s-au tăiat 40 boi, împreună cu subcomisarul respectiv” (I. L. Caragiale).
- c) Domnilor, în partidul nostru există o perfectă disciplină. Din păcate, ea nu se respectă.
- d) Nu mi-a plăcut și nici nu-mi place puterea. Ea a fost și este în toate societățile perversă și corupătoare. De aceea eu o văd ca pe un instrument de a face un bine oamenilor.
- e) Observ, domnilor, că zvonurile fac mult rău tinerei noastre democrații. De aceea propun ca fiecare zvon să fie susținut cu probe.

9. Distingeți între noțiunile nerelative (absolute) și cele relative:

număr par, vertebrat, sinonim, coincidență, ziarist, frate, soție, prietenă, însoțitor, elev, cauză, pozitiv, bun, ilegal, înalt, negație, automobil, scurt, relativ, roșu, cumpărător, creditor, mire, prieten, tată.

10. Clasificați următoarele noțiuni în pozitive și negative:

nevoie, antitalent, neplăcut, independență, introspecție, antimaterie, infirmitate, dezonoare, nefast, nebun, aspațial, atașament, dezlipit, dezordonat, orb, mort, om, neom, non-p, ideal.

11. Alegeți varianta de mai jos care caracterizează, după criteriul sferei noțiunea „Biblioteca Națională a Republicii Moldova”

a) nevidă	b) nevidă	c) vidă	d) nevidă
generală	individuală	individuală	generală
colectivă	colectivă	colectivă	divizivă
precisă	precisă	vagă	vagă
e) nici una			

1. Evaluare finală

Varianta 1.

1. Forma logică, validitatea și corectitudinea logică.
2. A determina raporturile dintre următoarele noțiuni: a) jurist; b) muncitor; c) chirurg; d) medic; e) savant.
3. A alcătui un exemplu de dilemă constructivă simplă și a demonstra validitatea ei.

Varianta 2

1. Principiul noncontradicției.
2. A determina raporturile dintre următoarele noțiuni: a) judecător; b) procuror; c) jurist; d) savant; e) profesor.
3. A alcătui un exemplu de dilemă distructivă simplă și a demonstra validitatea ei.

Varianta 3

1. Principiul rațiunii suficiente.
2. A determina raporturile dintre următoarele noțiuni: a) faptă ilicită; b) infracțiune; c) faptă legală; d) faptă omenească; e) faptă juridică.
3. A alcătui un exemplu de inferență ipotetico-categorică validă (modul afirmativ).

Varianta 4

1. Raporturile dintre propozițiile categorice după adevăr.
2. A determina raporturile dintre următoarele noțiuni: a) avocat; b) anchetator; c) jurist; d) profesor; e) medic.
3. A alcătui un exemplu de inferență ipotetico-categorică validă (modul negativ).

Varianta 5

1. Noțiunea „inferență”. Tipurile de inferențe.
2. A determina raporturile dintre următoarele noțiuni: a) jurist; b) lăcătuș; c) judecător; d) specialist cu studii superioare; e) lăcătuș-instrumentalist.
3. A alcătui un exemplu de inferență disjunctivo-categorică validă (modul pozitiv-negativ).

Varianta 6

1. Caracterizarea generală și structura propozițiilor logice simple. Propozițiile categorice.
2. A alcătui un exemplu de silogism categoric (modurile **eio-2**, **iai-3**);
3. A caracteriza după criteriile sferei și conținutului noțiunile **academie**, **copie**.

IX. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Bieltz, P. **Logica**. București, 1991, 1992, 1993.
2. Bieltz, P., Dumitru, M. **Logică și argumentare**: manual pentru clasa a IX-a. București, 1999.
3. Bieltz, P., Gheorghiu, D. **Logică juridică**. București, 1998.
4. Botezatu, P. **Introducere în logică**. v.1,2. Iași, 1994.
5. Botezatu, P. **Introducere în logică**. Ediția II-a. Iași, 1997.
6. Dima, T. **Logică și argumentare**: manual pentru clasa a IX-a. Iași, 2000.
7. Enescu, Gh. **Fundamentele logice ale gândirii**. București, 1980.
8. Enescu Gh. **Tratat de logică**. București, 1997.
9. Gál, László. **Limbă și logicitate**. Cluj-Napoca, 1999.
10. Mihai, Gh. **Psiho-logica discursului retoric**. Focșani, 1996.
11. Mihai, Gh. **Retorica tradițională și retorici moderne**. București, 1998.
12. Mohorea, E. **Introducere în logică**. Bălți, 2000.
13. Mohorea, E. **Introducere în logică**. Chișinău, 2003.
14. Pali, A. **Cultura comunicării**, ediția a 2-a, completată. Chișinău, 2000.
15. Petre, M. **Jocurile manierismului logic**. București, 1995.
16. Flew, A. **Dicționar de filozofie și logica**. București, 1996.